

Iz življenja in sveta

Sedem porok naenkrat

Praznovali so jih v Franciji v Saint Denisu, kar gotovo ni niti drugod neka vsakdanjega

Požrtvovalnost učenjakov

Skupina učenecv Pasteurjevega zavoda v Parizu proučuje prenašanje tifusa. Proučevanje ima namen, odkriti snov za cepljenje proti legarju v taki množini, da bi zadostovala za najširšo uporabo. Legarjev bacil imajo v sebi navadne stence, zato se morajo te živali hraniti s človeško krvjo. Nekoliko raziskovalcev se je ponudilo, da bodo gojili stence v lastno krvjo in se s tem tudi v večji ali manjši meri okužili z legarjem. Kako nevaležen posel je to, se razvidi iz okoliščine, da je treba 180 stenic, da se iz njih dobi serum za eno cepljenje proti legarju. Vso to gomazen morajo preskuševalci gojiti v lastno krvjo, kajti stence ne pije druge krvi. Seveda ne gre, da bi si učenjaki uredili »farmo« za stence doma v postelji; zato so zaprli golažen v škatlice, ki imajo na eni strani tanko kovinsko mrežico. Kadar pride čas krmljenja, si učena žrtev položi škatlico na roko ali na nogo in živalice skozi mrežico le dosežejo kožo in se nasrkajo sladke človeške krvi. Na ta način hranijo učenjaki svojo živinico in imajo v spanju mir in zasluženi počitek. Vsaka škatlica ima po 20 živalic, ki jih krmlijo požrtvovalni učenjaki in se dajo pikati od gnusnega mrčesa. Devet učenih oseb tedaj vzreja 180 stenic, kolikor jih je treba, da se dobi protilegarskega cepiva za eno osebo. Ta način bi se moral racionalizirati, kajti na svetu je na milijone ljudi, ki se dajo pikati od mrčesa brez koristi za znanost in za človeštvo. Res pa je tudi, da bi se med temi ljudmi ne našlo mnogo takih, ki bi gojili stence samo iz idealnih razlogov.

Poljski letalec Kubala

Varšavsko vojaško sodišče je obsodilo Kubala, ki je eden najboljših poljskih letalskih častnikov, na eno leto ječe in na izključitev iz armade. Letalec je v nepodpisanih pismih močno žalil in zasmehoval svoje vojaške načelnike.

Iz Poincaréjevih spominov

V četrtem zvezku svojih spominov opisuje Raymond Poincaré, ki je bil med vojno predsednik francoske republike, svoje posete pri vojakih v prvih vrstah bojne črte. S svojimi čestimi obiski na fronti je hotel Poincaré vcepiti vojakom v okopih misel, da niso zapuščeni in da ima vlada stalno na skrbi njihov dobrobit. Pri tej priliki popisuje Poincaré tudi, kako je bil obleden pri svojih potovanjih na fronto. Imel je na glavi čepico s ščitkom, tesno sportno suknjo in dolge hlače, nad katere si je oмотaval gamaše. V tej obleki predsednik ni izgledal bogve kako sijajno in je bil čisto predmet pikrim šalov, pa tudi dobrohotnim nasvetom. Neki novinar mu je svetoval, naj bi se raje oblekel v svojo staro uniformo alpskih strelcev. Poincaré pa je odbil ta nasvet, češ, da nima niti pravice niti želje, da bi se oblekel v vojaško obleko. »Seveda mi je bilo nerodno,« pravi Poincaré, »ker sam si nisem mogel izbrati primerne obleke. Pomagal sem si pač kakor sem znal. Pri beganju po jarkih, kjer je mnogo blata, nisem mogel biti brez gamaš, zato sem si jih ovil kar povrh hlače. Da bi po okopih hodil z dežnikom, tudi ni šlo, zato sem si moral izbrati čepico s strešico in sportno suknjo. Priznati moram, da moja kombinacija obleke ni bila baš lepa in sem zato mirne duše prenašal vse dovčipe.« Poin-

caré v svoji obleki res ni nudil lepe slike. Lahko bi si bil vzel za vzgled pisatelja Pierrea Lotija, ki je hodil na fronto vse elegantnejši, bolj naparferiran in napudran, nego po pariških ulicah. »Pesnik je bil vedno v velikih skrbeh za svojo zunanost,« piše Poincaré, »često me je spraševal, da-li naj vzame s seboj svojega slugo. Običajno je nosil s seboj kovček s toaletnimi potrebščinami.«

Deklica, ki mora hraniti hudiča

Londonški zavod za psihično raziskavanje preiskuje že dalje časa duševno stanje 13-letne devojke Eleonore Zugun, v prisotnosti katere se dogajajo razni nadprirodni pojavi. Deklica je po rodu Turkinja in je bila že v svoji domovini v blaznici, odkoder pa jo je vzela neka veleposestnica, ki se bavi s spiritizmom in ki je postala pozorna na deklico ravno zavoljo čudežnih stvari, ki jih mlada Eleonora povzroča s samo svojo navzočnostjo. Često se dogaja, da posetnikom izginejo s prstov prstani, da jim nestane kovani denar iz žepov, dasi sedi Eleonora čisto mirno na svojem stolu. Nekdaj je padla s stropa kovinska črka, o kateri se je ugotovilo, da je last tiskarne, nameščene v isti hiši nekaj nadstropij nižje. Eleonora je telesno močno razvita, duševno pa je zaostala. Rada se igra s punčkami in trdno veruje, da živi v njej hudič, ki ga mora hraniti. Zato ima nenavaden tek in poje za tri odrasle osebe. V zavodu je pod neprestanim nadzorstvom zdravnikov, ki so ugotovili njene čudne borbe s hudičem. Dekle je kar naenkrat zakričalo in pokazalo na licu prasko, ki se je takoj zalila s krvjo. Čez nekaj trenutkov je bolnica zopet zavpila in pokazala na ramo, češ, da jo je tja ugriznil hudič. Res je imela na rami razločne odtise zob, ki so tudi kmalu pomoderli. Napad je trajal četrte ure in deklica je bila v tem času temeljito opraskana po obrazu in po životu. Zdravniki so videli in ugotovili, da si teh prask ni prizadejala sama, in pojasnjujejo te pojave kot avtosugestijo. Deklica sama pripoveduje, da ji te nevsčnosti povzroča hudič, ki biva v nje telesu in ki ga je slabo nakrmila. Zalela je takoj jesti, ker ima zavoljo napadov vedno pogrnjeno mizo in pripravljena razna jedila. Eleonora bo ostala pod zdravniškim nadzorstvom še nekaj tednov, da se ugotovi, koliko resnice je na vesteh, ki poročajo o iznemanju prstanov, denarja in drugih kovinskih predmetov.

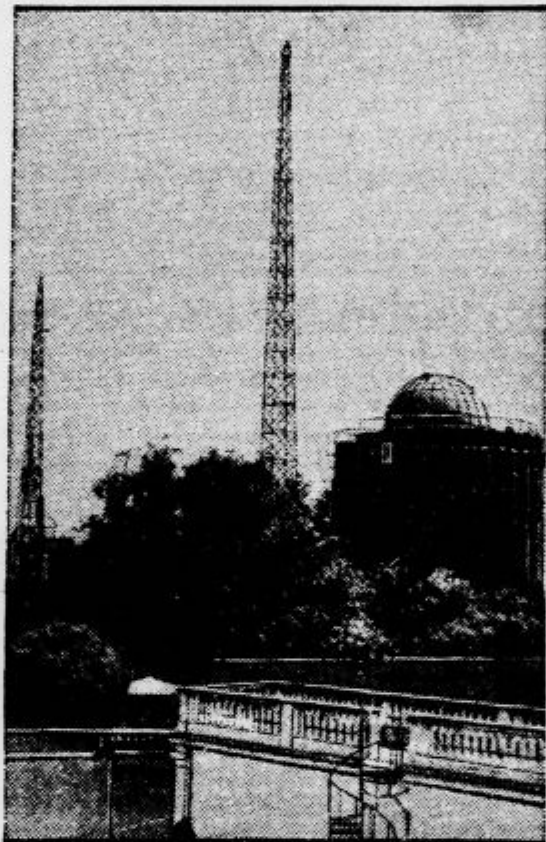
Cigani – veleposestniki

Vse države so si že mnogo prizadevale, da bi to kočujoče plemo privezale na zemljo ter iz njega napravile poštene in delavne poljedelce. Kolikor pa je znano, so se vsi taki poskusi popolnoma ponesrečili. Zdaj pa poročajo iz Nemčije, da se med tamošnjimi cigani pojavlja težnja, ki se lahko označi morda kot prva stopnja stalne naselitve. Posamezne skupine nakupujejo veleposestva, ki naj služijo kot središča in zbirališča potujočim ciganom. Veleposestniki sicer neradi prodajajo svojo imovino ravno ciganom, ali ker ti plačajo bolje, nego vsak drugi kupec, se jim pač nihče ne more ustavljati. Nedavno je kupila neka skupina ciganov v Schwarzenbecku tovarno in 26 juter zemlje in plačala zanjo okoli dva milijona dinarjev. Ciganski poglavar Schleiss-Steinach je dal kot aro takoj 300.000 Din, ostalo vsoto pa je obljubil poravnati čez pol leta, še preden prevzame kupljeno imovino. Poglavar je ustanovil na kupljenem posestvu kolonijo in naselil nekoliko ciganskih rodbin. Ciganska deca bo hodila v šolo v Schwarzenbecku in bi se morala šola znatno povečati. Občina pa se je uprla tem stroškom ter je vložila pri politični upravi oster protest ter kratkoma izjavila, da ciganske naselbine ne bo trpela. Tako morda cigani le ne bodo prišli do zaželjene stalnosti, dasi so si kupili zemljo.

O denarju in dinarju

Mezopotamska kraljevina Irak bo letos maja meseca uvedla zlato denarno vrednoto v vrednosti angleškega funta. Enota se bo imenovala dinar in bo razdeljena na 100 filov. Pri tej vesti razglablja nekateri angleški listi o izvoru besede dinar in prihajajo do zaključka, da ima starorimski denarius nezlomljivo življensko silo. Beseda je od Rimljanov prešla na vse narode in države, ki so nastale na ozemlju bivše rimske države. Francozi jo poznajo pod imenom denier, Italijani danaro ali denaro, Slovenci jo imajo skoro v prvotni obliki, Jugoslavija pa je prinesla že pogrnjeno besedo in zamenjala našo denarno enoto z njo. V državah latinske Amerike srečujemo izraz dinero, ki označa pol franka. V angleškem denarstvu se s črko d znanu penny, kar je ostanek stare latinske besede denarius. Palestinska enota za dva šilinga se imenuje dinar, pa tudi v perzijskem denarstvu je znana ta beseda. Najmlajša vejica na stebelu denarja je tedaj iraški dinar. Severni Slovani te besede nimajo, ker niso prihajali v poslovne stike z Grki in Rimljani. Pri Poljakihi in Čehoslovakihi znanu denar takisto s tujo, ki je baje madžarskega izvora: penny. Ta izraz je znan tudi panonskim Slovincem. Rusi so si svoj izraz »denjig« izposodili od Tatarjev. Starim Slovanom denar ni bil znan in so ga poznali šele pri stikih s tujimi narodi. Nič manj razširjena pa se ne zdi latinska beseda »moneta«, izraz, ki znači en posamezen kovani denarni znak.

Brezlična postaja v Vatikanu

ki so jo na slavnosten način otvorili te dni.

Pretendent za angleški prestol

Anglija ima svojevrstno senzacijo, ki ji jo je preskrbel neki Anthony Hall iz Londona. Mož je oznanil javnosti, da je direkten potomec kralja Edvarda I. iz dinastije Tudorovcev, in sicer po nezakonski veji. Svoj rod izvaja gospod Hall od nezakonskega sina imenovanega kralja, kar ga pa ne moti, da ne bi zahteval zase prestola Anglije. Priobčil je tudi poziv vladajočemu kralju Juriju V., naj se umakne iz Buckinghamskega dvorca in naj izroči prestol pravnim naslednikom. Anthony Hall pravi: »Ker ni zakonitih potomcev dinastije Tudorjevcev, smo mi, nezakonski Tudorjevci edini zakoniti nasledniki angl. prestola.« Kakor je videti, je nezakonski potomec davnih kraljev zelo energičen in listi pravijo, da je ta poziv izzval na Angleškem splošno veselost. Kakor je podoba, kralj Jurij najbrž ne bo upošteval poziva in Anthony Hall bo moral še nadalje stanovati izven kraljeve palače.

Huda nesreča artistke

Akrobatinja na trapezu Lilian Letzel, ki se je nedavno v Kopenhagenu hudo ponesrečila. Pri izvajanju svoje vrstolomne umetnosti je strmoglavila iz višine 10 metrov in je obležala na tleh z znatnimi poškodbami.

Japonci slave nemškega letalca

V Tokiu so nedavno odkrili kipec znanega nemškega letalca barona Hünefelda. Poleg kipa stoji nemški poslanik dr. Voretzsch in načelnik japonskega letalstva general Gaiši Nagaoaka (mali mož z ogromnimi belimi brki).

Madžarski grof in sodna tiralica

Pravni zastopnik grofa Andrassyja, ki biva na Madžarskem in ima na Slovaškem velika posestva, je stavil sodni oblastni predlog, naj razveljavi tiralico za grofom, za kar bo ta podaril eno izmed svojih graščin v dobrodelne svrhe. Tiralica je bila izdana za grofom Andrassyjem pred osmimi leti zavoljo požiga. V eni izmed Andrassyjevih graščin je bila pomeščena četa čl. graničarjev. Ta grad je neke noči pogorel do tal in vojak so se rešili le z veliko težavo iz gorečega poslopja. Preiskava je dognala, da je bil ogenj podtaknjen in da je požig povzročil sam gospod grof, da bi se rešil graničarjev. Andrassyja so tedaj zaprli ter ga po položeni varščini 1 milijon Kč izpustili na svobodo do razprave. Grof pa je pobegnil na Madžarsko in tam na vse mogoče načine rogovilil proti Čehoslovaki. Zdaj je postal krotak in bi se rad vrnil na svoja posestva. Na poti pa mu je tiralica, ki ga poziva pred sodišče, da se zagovarja zavoljo zločina požiga. Madžarski grof misli, da se mu bo posrečilo odvrniti grozečo obsodbo, ako podari enega izmed svojih gradov v dobrodelne namene. Možno je v zmoti. Čsl. sodišče je namreč mnenja, da mora grof najprej dobiti kazen za svoj zločin, potem pa lahko podari vse svoje gradove komurkoli hoče.

Vegetarijanci osnujejo svojo občino

Madžarsko notranje ministrstvo je prejelo prošnjo madžarskih vegetarijancev, da bi jim dovolilo osnovati lastno vas pri Sv. Andreju ob Donavi, nedaleč od Budimpešte. Tu bi živel vegetarijanci sami zase po svojih načelih, jedli bi samo rastlinsko hrano in se čuvali mesne. Županovale pa bi jim neki upokojeni ministrski svetnik. Notranje ministrstvo jim je ugodilo in tako bodo lahko pokazali, kaj znajo bolje nego mesojedni ljudje.

Radio

Izvilleček iz programov

Sreda, 18. februara.

LJUBLJANA 12.15: Plošče. — 12.45: Dnevne vesti. — 13: Napoved časa, plošče, borza. — 17.30: Koncert radio-orkestra. — 18.30: Zor Miroslav: Od klinopisa do današnje knjige. — 19: Ruščina. — 19.30: Prof. Debeljak: 70-letnica univ. prof. dr. Matija Murka. — 20: Prenoš iz Prage: Simfonični koncert češke filharmonije s sodelovanjem Ade Nordenove (sopran) in B. Karenja (recitacija). — 22: Napoved časa in poročila.

Četrtek, 19. februara.

LJUBLJANA 12.15: Plošče. — 12.45: Dnevne vesti. — 13: Napoved časa, plošče, borza. — 17.30: Koncert radio-orkestra. — 17.30: Otroška ura. — 18: Plošče. — 18.30: Gimnastične vaje. — 19: Srbohrvaščina. — 19.30: Dr. Bohinc: Nekaj o potresih. — 20: Duševna vzgoja otroka. — 20.30: Brahmsov večer: Uvodno besedo govori Pavel Sivc, samospeve poje g. Marjan Rus. — 21.30: Citraški tercet »Vesna«. — 22.15: Napoved časa in poročila. — 22.30: Godba na harmoniko. — BEograd 11.30: Plošče. — 12.45: Koncert radio-orkestra. — 17.30: Narodne melodije na dudo. — 18: Plošče. — 22.15: Prenoš koncerta iz Ljubljane. — 22.30: Prenoš koncerta iz Ljubljane. — 22.40: Koncert lahke glasbe. — PRAGA 16.30: Koncert orkestra. — 19.20: Prenoš iz Brna. — 21.15: Violinski in klavirski koncert. — 22.20: Koncert na orgle. — BRNO: 16.30: Koncert iz Prage. — 19.20: Igra. — 21.15: Orkestralni koncert. — 22.20: Prenoš iz Prage. — VARŠAVA 17.45: Orkestralni in pevski koncert. — 20.30: Pevski in klavirski koncert. — 22.15: Koncert iz Krakova. — DUNAJ 11: Plošče. — 12: Koncert orkestra. — 15.20: Plošče. — 19.30: Koncert dunajskega simfoničnega orkestra. — 21.45: Lahka glasba. — BERLIN 20.05: Literarni večer. — 21.10: Po Greifswald. — Godba za ples. — KOENIGSBERG 16.30: Koncert lahke glasbe. — 20.05: Orkestralni koncert. — 21.10: Prenoš iz Berlina. — MUEHLACKER 16.30: Orkestralni koncert. — 19.45: Lahka glasba. — 20.10: Komorna glasba. — 21.10: Sluhogigijena. — 22.45: Godba za ples. — BUDIMPEŠTA 17.45: Koncert orkestra. — 20: Madžarske pesmi. — 21: Klavirski koncert.

Sobna ribogojnica in naše domače ribe

Koliko je naših domačih ribic, ki bi spale v sobno ribogojnico? Vsaka je na svoj način zanimiva in lepa. Žal, da ni vsakomur na razpolago toliko ribogojnic, da bi mogel v njih gojiti vse vrste domačih ribic. V 100 literski ribogojnici bo n. pr. prostora samo za 80 do 85 štiri do osmih centimetrovskih ribic, v 50 literski samo za 40 do 45, ker ostali prostor zavzemajo zemlja, pesek in rastlinstvo. Pri malih posodah se zmanjša število ribic še bolj. Ravno malih 15 do 40 literskih ribogojnic je največ, ker ne zavzemajo toliko prostora kakor velike, ter so prikladnejše za sobo. Poleg tega so pa velike ribogojnice dokaj drage.

Gojitelji ribic bo glede na velikost svojega akvarija določili, koliko in katere ribe naj goji, upoštevaje pri tem dejstvo, da potrebuje vsaka do 8 cm dolga ribica 1 l vode. Kakovost rib bo pa določil po lastnem okusu ali po izkušnjah. Začetniki naj se obrnejo na kateregakoli ribogojitelja ljubljanskega akvarističnega kluba, ali pa na predsednika g. Tomca v kolpovorski restavraciji, ki jim bo gotovo postregel s naslovom članov.

V nedeljskih številkih »Jutra« zadnjih 4 mesecev so bili objavljeni opisi nekaterih ribic in navodila za začetnike. V naslednjem bomo navedli še nekatere ribice, ki žive v naših vodah, a moramo takoj opozoriti, da se ribe iz družine »Salmonidae« (kakor n. pr. zlatooka, postrv, sulc, šarenica) ne dajo lahko gojiti v navadnih ribogojnicah. Isto velja za ostale ribe roparičce (jezerka, lipanec, ozimica, som, ostrci, smuč, okak, ščuka, smreček, čep, upravec ali rihtar in mnene). Tudi psikurji niso za ribogojnico, ker napadajo druge ribe. Večina navedenih rib se namreč ne da gojiti v navadnih ribogojnicah, ker zahtevajo tekočo in mrzlo vodo. Ribogojnico za take ribe vidimo v Ljubljani v izločbi tvrde »Riba« v Gradišču. Na dno takih ribogojnic zasadijo zaradi okrasa valisnerije in druge trdnjave rastline. Vse te ribe potrebujejo tudi poseben nego, neznanosti v ravnanju z njimi in bistvo vodo, napojeno z večjo količino kisika. Ribice roparičce morajo biti majhne, enake velikosti, sicer se medsebojno napadajo in žijo. Pravilica, da je ribič ulovil postrv, ki je imela v svojem želodcu manjšo postrv in ta zopet manjšo postrv, ni pravilica. So pač karibali med ribicami. Mladice je lahko hraniti z običajno krmo, večji eksperimentirajo se preživljajo večinoma z majhnimi ribicami.

Ker v naših sobnih ribogojnicah ne ustrezajo vodo navedenim pogojem, se tudi ne bo izplačalo gojiti tako občutljive ribice. V ostalem imamo dovolj drugih ribic, krotkih, dobrih in trdnih, in te bi bile: mrena, pohra ali mrenica, krap, zvezdogled, črnoka ali rdečevka, jez, rdečperka, platnica, klin, klenič, blistavec, podust, ogrica, kosali, androga, zelenika, pisanka, belka, pegunca, belica, habica, glavac ali pa kapelj, in že opisani linj, pezdirek, pisaneč, čunklja, polzaka, globoček in kureselj s svojimi varjantami, zlatimi ribicami. Poleg teh priidejo v poštev še vse vrste križank (doktor Munda je spisal strokovno knjigo rib na območju Slovenije in so ji priložene slike vseh rib).

Vse omenjene, za naše ribogojnice prikladne ribe, lahko vlovijo, z nekaterimi izjemami, po vsej Sloveniji. Barje samo, Ljubljanska in Sava s svojimi pritoki ti bodo sedaj in po malem trudu dale vse, kar želiš. Opremljen z 2 litersko klangio in z mrežico, ki jo privežeš na palico, se boš proti večeru vesel vrnil domov z ribicami, polži in rastlinami. Pri vsakem studencu na poti dobiš malo vode in dodaj sveže, sicer pomor ribice zaradi pomikanja kisika. Dobro boš storil, če daj v klangio tudi vodne rastline. Čez noč pušči doma vse v večji posodi (vedriči itd.), drugi dan pa pregledaš ribe in operiš rastline s hipermanganom in slano vodo (da odstraniš parasite) in šele nato jih deneš v ribogojnico.

Da je ta sport prirodopisno zanimiv, da je njegovo izvajanje zdravo, da doživiš marsikaj zanimivega pri opazovanju vodne faune in mnogo veselja, če se ti lov posreči, o tem ni dvoma. V današnji dobi, ko stremi vse za različnim uživanjem, se ne opaža od strani publike, posebno ne od strani mladine, mnogo zanimanja za sobne ribogojnice. Vsekakor pa je tudi ta panna lepa kulturnega pomena, saj zahteva mnogo ljubezni do prirode, vedri dušo in oplenitujeta srce.

O. S.

Občutek sigurnosti

in popolne negovanosti

Imajo one gospe, ki uporabljajo za vsakdanjo intimno toaleto samo preizkušeno milovonjito sol za izpiranje (ISLA SPULSALZ). Nenadkriljivo sredstvo za vsako v istini ugledno damo. Dobiva se v vseh trgovinah te stroke.

